

СТРАТЕГІЯ ТОТАЛЬНОЇ ЛОГІСТИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РЕАЛІЇ

Смерічевська С.В., 2018

В умовах переформатування системи державного управління, яке, на жаль, набуло зтяжненого характеру в Україні (з 2013 р.), необхідності стрімкого інноваційного та економічного прориву, сверхактуальності набуває потреба теоретико-методологічного обґрунтування принципово нового підходу до управління національною економікою в країні, який очікувано сприятиме отриманню того економічного ефекту, який свого часу отримала Німеччина після другої світової війни, побудувавши свою економіку на основі запровадження теорії соціально відповідальної ринкової економіки.

В сучасних умовах безпрецедентної загрози національній незалежності стратегічними пріоритетами для України є: високий рівень життя та захищеність українців; швидкість і своєчасність реформ; ресурсна незалежність країни. Як бачимо, це класичні задачі, які вирішує логістика як наука оптимізації сукупних витрат та створення додаткової споживчої цінності, базовими концепціями якої є концепція управління часом – JIT (Just in Time), і концепція ошадливого виробництва – LP (Lean Production).

На жаль, стратегічна роль логістики для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в Україні досі недооцінена.

Згідно з «ФОРСАЙТ 2016 р.: сценарії соціально-економічного розвитку Україна до 2020 і 2030 рр.», спад економіки України за роки її незалежності виявився на рівні приблизно 60% від досягнутого випуску продукції в 1991 році. Економіка України, за часи своєї незалежності, впала з 8-10 місця в Європі в 1991 році до майже останнього зараз.

Сумарні втрати (Total Loss) України в 2013-2016 рр. характеризуються такими трагічними даними: падіння економіки – близько 30%; втрата території розміром 41,8 тис. кв. км (6.9%); втрата населення – близько 5 млн осіб (12-13%).

Для подолання катастрофічного економічного і соціального відставання України від більшості європейських країн і країн цивілізованого світу стратегічна мета соціально-економічного розвитку України повинна бути досить амбітною і сміливою, зокрема, наприклад, до 2025 року подвоїти ВВП країни і довести його до \$ 400-500 млрд, зберігаючи стабільність своїх громадських і культурних систем і забезпечуючи життєздатність власної біосфери і її здатність самовідновлення. Більшість скептиків скажуть, що це не можливо. Але в Україні не має іншого виходу, щоб подолати ту прірву, що віддаляє нас сьогодні від європейського рівня життя, що потребує кардинальної зміни стратегії управління економікою.

Отже, стратегічними питаннями для України сьогодні є:

1. Якою повинна бути нова парадигма управління національною економікою?
2. Якою повинна бути українська модель економічного розвитку?
3. Які механізми сприятимуть її реалізації на практиці?

Ключовий фактор гальмування економічного розвитку в Україні – стара парадигма державного управління. Для забезпечення стрімкого економічного прориву в країні потрібен перехід до реалізації стратегії тотального логістичного управління економічним розвитком країни, який передбачає формування принципово нового логістичного мислення на державному рівні та впровадження в усі сфери діяльності на всіх рівнях управління інноваційних логістичних концепцій і технологій з метою формування досконалих ланцюгів поставок, що забезпечують конкурентоспроможність національної економіки.

Світовим банком за участі Міністерства інфраструктури у 2017 р. було представлено до обговорення проект «Стратегії сталої логістики в Україні», яка, до речі, так досі й не затверджена. Цей стратегічний документ не витримує жодної критики.

1. Його, на мою думку, не можна взагалі вважати стратегічним документом, бо порушено всі принципи та вимоги до його формування. Даний документ потребує суттєвого доопрацювання, починаючи з його назви, структури, термінологічних визначень, запропонованого плану дій, розподілу ресурсів на виконання окремих заходів, мети, тощо.... Представлений документ зовсім не враховує світового досвіду розробки відповідних національних стратегій розвитку логістики і управління ланцюгами поставок в провідних країнах світу (наприклад, Німеччині...).

2. Використання терміну «стала логістика» доречно для країн з достатньо високим рівнем економічного розвитку та високим рівнем свідомості бізнесу щодо необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Для України ж потрібен стратегічний документ сталого та інноваційного розвитку логістики та SCM (Supply Chain Management), основною концептуальною ідеєю якого повинна стати тотальна логістизація національної економіки. До того ж, логістику слід розглядати як сучасну концепцію управління національною економікою України в цілому, а не як забезпечуючу функцію розвитку лише транспортної галузі. Таке сприйняття логістики – це вчорашній, і навіть, позавчорашній день.

3. Суттєві зауваження є до запропонованої в «Стратегії...» термінології..... Відсутній системний аналіз передумов розвитку логістики в Україні, що є обов'язковим для аргументованого визначення стратегічних пріоритетів розвитку логістики в Україні.

4. Потребує ґрунтового перегляду в проекті «Стратегії...» «План дій з упровадження сталої логістики» (С.17-23). Є суттєві зауваження майже по всім позиціям плану. Не раціональним та нелогічним є розподіл ресурсів на виконання окремих завдань даного плану. Наприклад, на заходи Групи А. «Державна відповідальність у підгалузях логістики» передбачається 250 млн євро державних коштів!!! Крім того, майже кожний захід по даній групі викликає додаткові питання та зауваження!!!). На заходи ж Групи Д «Розвиток навичок і компетентностей у державному і приватному секторах» передбачено всього 53 млн.євро (в т.ч. лише 17 млн.євро державних коштів), з яких лише 20 млн. передбачено на покращення навичок з логістики та УЛП (навіть на покращення володіння англійською мовою передбачено 22 млн.грн.). На аналіз наявних досліджень з логістики та УЛП на період з 2018 по 2030 рр. планується аж 0,5 млн.грн.!!! Виникає питання, звідки візьметься державна відповідальність у підгалузях логістики при відсутності знань, компетенцій та наукових досліджень з логістики та УЛП у тих же державних службовців?

5. Розділ «Передумови та обґрунтування» (С.24-28) є дуже поверховим і не враховує останніх результатів досліджень світових і вітчизняних науковців щодо стану та тенденцій розвитку ринку логістичних послуг в Україні!!! Деякі дані, які наведено у даному розділі, є занадто застарілими.

6. Жодної критики не витримує розділ «Поняття сталої логістики і наслідки такого курсу розвитку». Наприклад, що значить назва параграфу «Невловиме визначення логістики....»? Крім того, доцільно було б при визначенні логістики користуватися термінологічними словниками загальноновизнаної у світі Європейської логістичної асоціації (ЄЛА), результатами наукових досліджень авторитетних у світі науковців з питань логістики та УЛП. Дуже дискусійний характер має наведена в п.2.1.3 характеристика логістичних послуг.

7. Багато зауважень щодо Координаційної ради з питань логістики (КРЛ) та її діяльності (С.38-39), до складу якої нажалі не увійшли професіонали і науковці з питань логістики. Зокрема, не зрозуміло чому КРЛ співпрацює з Європейською бізнес асоціацією та Американською торгівельною палатою з питань логістики і не співпрацює з ЄЛА (Європейською логістичною асоціацією) (С.39).

8. «Аналітичний доробок, на якому ґрунтується Стратегія сталої логістики» (п.3.1) «нажалі, не має системного характеру та не свідчить про обґрунтованість і авторитетність досліджень, на яких він базується.

Стратегічна роль логістики для забезпечення економічного прориву, ресурсної незалежності і безпеки в Україні, нажаль, досі недооцінена. Стратегія розвитку логістики в Україні не визначена, хоча тотальна логістизація національної економіки як сучасна парадигма економічного розвитку має стратегічне значення для забезпечення конкурентоспроможності української економіки на світових ринках.

Н.Ю. ГЛИНСЬКИЙ, О.Б. ГІРНА
Національний університет "Львівська політехніка"

ОБГРУНТОВАННЯ МІСЦЯ ТА РОЛІ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ ГРОМАДИ

© Глинський Н.Ю., Гірна О.Б., 2018

В першу чергу територіальна громада – це інтегральна частина суспільного ладу держави. Звичайно, її роль в економіці країни є обмеженою (хоча б територіально), але як орган публічної влади приречений виконувати окреслені функції. Обґрунтуванням цього є включення місцевого самоврядування в господарську діяльність. Говорячи про завдання, що виконуються місцевим самоврядуванням в сфері економічного розвитку варто звернути увагу на те, що це окрема, самостійна і незалежна одиниця місцевого самоврядування від інших суб'єктів державного сектора. Специфіка власності (майно) фінансова самостійність (власний бюджет, незалежна фінансова економіка), а також необхідність наявності в юридичному обороті – це елементи, які мотивують надання їй правоздатності. З наданням працездатності територіальна громада може бути суб'єктом прав і обов'язків, в тому числі брати на себе зобов'язання та нести відповідальність за них. Може, таким чином, стати активним учасником господарського обігу, також може вести господарську діяльність в межах визначених законодавством.

Ведення господарської діяльності місцевим самоврядуванням відноситься до його виробничих функцій і послуг. Визначає крім того, масштаби і структуру так званих зовнішніх переваг, територіальна громада пропонує суб'єктам місцевої економіки, а також потенційним інвесторам розташувати господарську діяльність на її території. Ведення господарської діяльності місцевим самоврядуванням (або його одиниці) повинно бути прямою відповіддю на місцеві потреби, і тим самим покращити умови життя населення, а також гарантувати ефективність функціонування комунальної інфраструктури. Крім того, через працевлаштованих мешканців у різних галузях житлово-комунального господарства територіальної громади, якою керує орган місцевого самоврядування, господарська діяльність може створити умови для зниження рівня безробіття на його території.

Територіальні громади, беручи на себе виконання певних громадських завдань в галузі економіки часто, призводять до ситуації, в якій господарська діяльність у певному сегменті ринку застережена на користь привілейованих осіб. Часто трапляється так, що ведення господарської діяльності доручене одному суб'єкту, тобто монополісту. Таким чином, на згаданому ринку може дійти до того, що механізм вільної конкуренції буде виключений, будучи необхідною умовою ефективного управління в ринковій економіці. Таким чином, дії місцевого самоврядування в тій сфері, будучи необумовленим виразом владного втручання, можуть мати негативні наслідки.

До небажаних наслідків інтервенцій органів місцевого самоврядування на локальному ринку, слід віднести, зокрема:

- надання місцевою владою неефективним комунальним суб'єктам економічних переваг (податкових і цінових) і піддаватися утискам у сфері надаваних переваг;
- субсидіювання комунальних підприємств, які діють малоефективно;